



## Professionaliseren staalconserven *Projectresultaten*

### *Werkgroep Contracten*

## Contracten: wat kunnen we afspreken?

### Inleiding

In het contract leggen de opdrachtgever en opdrachtnemer vast hoe beide partijen in een project met elkaar omgaan. In een goed contract wordt helder omschreven welke prestatie wordt verwacht en wat de contraprestatie is. Er staat ook in hoe de partijen omgaan met afwijkingen. Verder vermeldt het contract garanties en zekerheden om te waarborgen dat de beoogde prestatie wordt geleverd. Het contract is na aanbesteding en gunning leidend in de uitvoering en nazorg van het project.

Binnen de doelstellingen van het PSIBouw-project Professionaliseren staalconserven nam de werkgroep Contracten de essentiële onderdelen vraagspecificatie en het contract onder de loep. Ook de rol in het aanbesteding- en uitvoeringproces werd bediscussieerd. Problemen en tekortkomingen zijn geanalyseerd en verbetervoorstellen zijn gedaan en ingevoerd.

De volgende onderwerpen kwamen aan de orde:

- verantwoordelijkheden en aansprakelijkheden,
- de mogelijkheden van EMVI (economisch meestvoordelige inschrijving),
- projectbeheersing tijdens de uitvoering en nazorg,
- contractteksten.

De werkgroep maakte onderscheid tussen technisch specificeren ('conventioneel') en functioneel specificeren ('nieuw'). Ook is rekening gehouden met staalconserven in de nieuwbouw en in de onderhoudsfase.

### Verantwoordelijkheden en aansprakelijkheden

In de bouw komen ongewenste situaties vaak voort uit een onjuiste risicoallocatie. Zowel door de opdrachtgever als opdrachtnemer wordt er risico genomen waarop onvoldoende invloed kan worden uitgeoefend. Opdrachtgevers belanden dan in situaties, waarin zij opdraaien voor de tekortkomingen van een aannemer. Andersom worden opdrachtnemers geconfronteerd

met eisen van opdrachtgevers, waar zij weinig invloed hebben. Bijvoorbeeld: er is onvoldoende informatie over de constructie en ondergrond. Of er zijn moeilijk bereikbare of zelfs onbereikbare plaatsen op een constructie. Kortom, in de praktijk zijn vraag en aanbod beter op elkaar af te stemmen. Dit was de inzet voor de werkgroep Contracten.

In de LCC-benadering (Life Cycle Cost) leidt een juiste risicoallocatie ook tot betere risicobeheersing en daardoor tot kostenverlaging. De partij die een risico het best kan beheersen, zal daar ook het initiatief voor moeten nemen en zeker minder kosten maken. Uiteindelijk kan de keten efficiënter kunnen produceren.

De werkgroep heeft geïnventariseerd en geanalyseerd

- wat de belangrijkste risico's zijn,
- bij wie ze in de huidige contracten vaak worden neergelegd,
- of hierin verandering wenselijk is en
- wat de invloed op de mogelijke risicobeheersing is.

De resultaten van inventarisatie, analyse en aanpassingen zijn opgenomen in de notitie Herschikking van verantwoordelijkheden/aansprakelijkheden (zie [www.staalplaza.nu](http://www.staalplaza.nu)).

### De mogelijkheden van EMVI

Een belangrijke tekortkoming in de bouw is het veelgebruikte gunningcriterium 'laagste prijs'. Juist bij staalconserven zijn 'kwaliteit' en 'duurzaamheid' van groot belang om tot een optimale prestatie te komen.

In het aanbestedingproces moeten die aspecten worden meegewogen die leiden tot meer optimale life cycle kosten en een hogere beschikbaarheid. Op die manier wordt ook meer gebruik gemaakt van het innovatieve vermogen van de aanbieder.

EMVI is een krachtig instrument om in het aanbestedingproces de wensen van de opdrachtgever op een evenwichtige manier tot uitdrukking te laten komen. Bovendien daagt EMVI de creativiteit en innovatie-

kracht van opdrachtnemers uit. Bij de EMVI-benadering benoemt de opdrachtgever vooraf welke waarde hij toekent aan resultaten, prestaties of risicobeheersing. Het rapport 'Gunnin op waarde; hoe doe je dat?' van PSIBouw bevat een praktische handreiking voor bouwopdrachten in het algemeen. De werkgroep heeft documenten opgesteld met concrete handvatten voor het opstellen van projectspecifieke EMVI-criteria, zoals een rekenmodel EMVI-conserveringen. Hierin wordt uitgelegd hoe deze transparante werkwijze leidt tot de selectie van de juiste opdrachtnemer met de beste prijs kwaliteit verhouding.

### Projectbeheersing tijdens uitvoering en nazorg

Wanneer de contractfase is afgerond en het werk in uitvoering gaat, moet de projectbeheersing goed inzichtelijk blijven tot en met de afloop van de garantieperiode. Hiervoor heeft de werkgroep het document 'Projectbeheersing tijdens uitvoering en garantieperiode' opgesteld. Dit bevat de werkwijze van projectbeheersing bij zowel functioneel gespecificeerd als technisch gespecificeerd contract.

Aan de basis staat het projectbeheersplan. Dit beschrijft de organisatie, de technieken en de activiteiten waarmee de opdrachtgever het toezicht tijdens de uitvoeringsfase van het werk en de garantieperiode toetst. Hierbij worden de volgende fasen onderscheiden:

- plan van aanpak opdrachtnemer,
- opstellen beheersplan,
- toezicht en controle tijdens uitvoering werkzaamheden,
- aanwijzen referentieoppervlakken,
- gereedkomen werkzaamheden,
- betalingen,
- overdracht aan beheerder object,
- projectbeheersing tijdens instandhouding- en garantieperiode.

### Garanties en aansprakelijkheden

Een specifiek kenmerk van de branche staalconserveren is dat uitvoering veelal wordt gerealiseerd door

een gespecialiseerde aannemer. Het risico dat de beoogde prestatie bij een project niet of maar ten dele wordt gerealiseerd, is dus veelal beheersbaar. Wanneer het echter fout gaat, betekent dit dat het financiële ritme van het project geheel niet samenvalt met het potentiële aansprakelijkheidsrisico.

In deze situatie is het onmogelijk dat de aannemer de feitelijke garantie kan dragen, die de opdrachtgever verlangt. Het duurt soms te lang voordat grote tekortkomingen zich openbaren. De kosten voor herstel zijn groot in relatie tot de oorspronkelijke contractwaarde.

De gewenste garanties kunnen in principe wel worden gerealiseerd. Het is niet realistisch dit binnen een project tussen een opdrachtnemer en een opdrachtgever, één op één te willen bereiken. Risicospreiding kan worden bereikt als opdrachtgevers en opdrachtnemers projecten in een breder verband bekijken. Wellicht is een (externe) verzekering van de risico's mogelijk. Bijvoorbeeld via een verzekerde garantie, een verzekering of een waarborgfonds dat door de branche wordt georganiseerd.

Hoe dan ook, risico's (garantie) kunnen alleen bij een ander worden ondergebracht wanneer systeem, proces en product aan bepaalde eisen voldoen. Moeilijk of slecht bereikbare plaatsen vallen buiten de garantie. Hiervoor zou dan een inspanningsverplichting kunnen gelden, of een andere functionele eis.

### Contractteksten

Om tot concrete contracten te komen, wordt vaak teruggegrepen op standaarden. In het kader van het project zijn beschikbare standaarden beoordeeld op hun geschiktheid. Waar nodig zijn teksten aangevuld, gewijzigd of ontwikkeld. Ook wordt er uitgelegd hoe om te gaan met de keuze voor de diverse opties. Het resultaat is een praktisch en samenhangend geheel aan contractteksten, inclusief een bijbehorende handreiking, wat het maken van betere contracten haalbaar maakt.